

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра українознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної роботи

Ірина СОЛОНИНКО

31.05.2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Культура мовлення та етикет медика»

(назва навчальної дисципліни)

ВБ 1.5

підготовки фахівців другого (магістерського)

рівня вищої освіти магістр

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 228 «Педіатрія»

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
українознавства

Протокол № 8

від "31" травня 2023 р.

Завідувачка кафедри

д.філол.н. Тетяна ЄЩЕНКО

Затверджено

профільною методичною комісією

факультету іноземних студентів

Протокол №4

від "31" травня 2023 р.

Голова профільної методичної комісії

д.філол.н. Тетяна ЄЩЕНКО

ЛЬВІВ - 2023

УКЛАДАЧІ ПРОГРАМИ:

Тетяна ЄЩЕНКО, докторка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри українознавства ЛНМУ імені Данила Галицького.

Надія ЧЕРКЕС, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри українознавства ЛНМУ імені Данила Галицького.

РЕЦЕНЗЕНТКИ:

Лариса ГОНТАРУК, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри загального мовознавства ЛНУ імені Івана Франка

Марія ЯКУБОВСЬКА, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри українознавства Української академії Друкарства.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Культура мовлення та етикет медика»
відповідно до Освітньо-професійної програми «Педіатрія»
Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня*
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 228 «Педіатрія»
освітньої кваліфікації – *магістр педіатрії*

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Програма навчальної дисципліни «Культура мовлення та етикет медика» укладена для студентів I курсів медичного факультету №2 за спеціальністю 228 «Педіатрія» на основі Освітньо-професійної програми «Педіатрія» другого (магістерського) рівня вищої освіти магістр педіатрії за спеціальністю 228 «Педіатрія» галузі знань 22 Охорона здоров'я, рішення Вченої ради ЛНМУ імені Данила Галицького від 15.02.2023 (протокол № 1-ВР) та Положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, ухваленого Вченою радою і затвердженого наказом ректора університету № 2020-з від 23.06.2021 р. Метою Положення є унормування змісту, обсягів, послідовності та організаційних форм вивчення дисципліни студентами, а також форм і засобів поточного і підсумкового контролю знань.

Програма навчальної дисципліни «Культура мовлення та етикет медика» – є нормативним документом університету, що розробляється колективом кафедри на основі галузевого стандарту вищої освіти відповідно до навчального плану.

Програма навчальної дисципліни забезпечує: відповідність змісту галузевих стандартів вищої освіти через безпосередній зв'язок змісту дисципліни з метою вищої освіти (уміннями та здатностями фахівця, що визначені в ОКХ); відповідність ліцензійним та акредитаційним умовам та вимогам; відповідність «Стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти»; можливість використання дисциплінарних компетенцій як інформаційної бази для формування засобів діагностики; однозначність критеріїв оцінювання навчальних досягнень.

Програма навчальної дисципліни за своїм змістом є документом, що визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики майбутнього фахівця, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни з урахуванням міждисциплінарних зв'язків, що виключає дублювання навчального матеріалу при вивченні спільних для різних курсів проблем, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання знань студентів.

Програма навчальної дисципліни з «Культура мовлення та етикет медика» як нормативний документ, закладає ідеологію змісту освіти та організації навчального процесу, визначає навчально-методичні засади діяльності кафедри; на її основі розробляються усі навчально-методичні матеріали для забезпечення освітнього процесу, у т. ч. для самостійної роботи студентів.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)			
Назва дисципліни: «Культура мовлення та етикет медика» <i>Тематичних розділів 1</i>	3 кред. / 90 год.	12	18	60	1 курс	залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основи сучасного поля етикетних вимог професійного мовлення, доречне використання медичної термінології, правила бездоганного укладання та використання фахової документації, культура наукової та професійної української мови, формування навичок і вмінь влучного висловлювання з актуальних видів професійної мовленнєвої діяльності, уникаючи переключень та помилок культури українського мовлення.

Міждисциплінарні зв'язки: інтегрується з дисциплінами українознавчого спрямування та з іншими дисциплінами на рівні використання фахової нормативної лексики (медичної термінології): мовленнєва комунікація лікаря, українська мова (за професійним спрямуванням), наукове мовлення

лікаря.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Культура мовлення та етикет медика» є продовження формування національно-мовної особистості, комунікативних навичок майбутніх спеціалістів, студіювання особливостей фахової мови.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Культура мовлення та етикет медика» є: засвоєння основоположних понять з курсу «Культура мовлення та етикет лікаря»;

- усвідомлення значущості державної мови в професійному спілкуванні;
- оволодіння основами мовної культури медика;
- опанування норм укладання медичних документів і доречне їхнє використання;
- вміння виявляти і коректно виправляти помилки, які спотворюють мову у поданих проблемних мовленнєвих ситуаціях;
- вироблення навичок не лише правильного, а й майстерного вживання мовних засобів відповідно до конкретної комунікативно-фахової ситуації.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результат навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

інтегральна: Здатність застосовувати набуті загальні і фахові компетентності для вирішення складних завдань професійної діяльності лікаря-педіатра та практичних проблем у галузі охорони здоров'я на відповідній посаді, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань, невідкладних станів, фізіологічних станів та захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів; лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій; питань судової та військової експертизи та/або здійснення інновацій.

загальні:

ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7 Здатність працювати в команді.

ЗК 8 Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 11 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 12 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 13 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК 15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові, предметні):

ФК 11 Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК 17 Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

ФК 21 Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 24 Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ФК 25 Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Здатність застосовувати набуті загальні і фахові компетентності для вирішення складних завдань професійної діяльності лікаря-педіатра та практичних проблем у галузі охорони здоров'я на відповідній посаді, сфера застосування яких передбачена визначеними переліками синдромів та симптомів захворювань, невідкладних станів, фізіологічних станів та захворювань, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів; лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій; питань судової та військової експертизи та/або здійснення інновацій					
Загальні компетенції					
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	Знати способи аналізу та синтезу, що є основою для оригінального мислення та проведення	Вміти здійснювати аналіз інформації, ухвалювати обгрунтовані рішення, вміти здобути сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення мети	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань для професійного розвитку
ЗК 2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	Знати різні методи навчання для отримання сучасних знань у сфері професійної діяльності	Вміти аналізувати професійну інформацію, приймати обгрунтовані та фахові рішення, здобувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей	Нести відповідальність за навчання з високим ступенем автономії та своєчасне набуття сучасних знань
ЗК 3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності	Вміти інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Нести відповідальність за прийняття рішень нових стратегічних підходів у практичних ситуаціях
ЗК 4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності
ЗК 5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	Знати особливості пристосувальних реакцій, способи адаптації та принципи дії в новій ситуації	Вміти забезпечувати адекватне пристосування до змінних умов та здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах	Встановлювати зв'язки для забезпечення ефективної адаптації	Нести відповідальність за реалізацію процесів адаптації
ЗК 6	Здатність приймати обгрунтовані рішення	Мати достатній рівень знань в професійній сфері та комунікативних навиків для можливості прийняття	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації	Використовувати необхідні методи взаємодій та фахової співпраці на відповідному рівні	Нести відповідальність за прийняття обгрунтованих рішень у професійній діяльності

		обгрунтовано о вирішення завдань			
ЗК 7	Здатність працювати в команді	Знати методи командної роботи та способи колективної співпраці	Вміти вибирати шляхи та стратегії комунікації для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати інформаційно-комунікаційні технології в командній роботі	Нести відповідальність за якість командної роботи
ЗК 8	Здатність до міжособистісної взаємодії	Знати способи міжособистісної взаємодії	Вміти ефективно взаємодіяти з іншими	Встановлювати міжособистісні взаємозв'язки	Нести відповідальність за якість міжособистісної взаємодії
ЗК 11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел	Знати всі можливі способи пошуку різноманітних сучасних наукових джерел	Вміти здійснювати професійну діяльність, яка потребує оновлення та інтеграції знань з використанням сучасних ресурсів	Аналізувати сучасні знання для організації наукової та професійної діяльності	Нести відповідальність за внесок до професійних знань
ЗК 12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків	Знати шляхи вирішення поставлених завдань і взятих обов'язків	Здатність наполегливо вирішувати поставлені завдання та сумлінно виконувати взяті обов'язки	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків	Нести відповідальність за якість поставлених завдань та професійних обов'язків
ЗК 13	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем	Знати гендерні проблеми та рівність прав й можливостей реалізувати свої права	Здатність адекватно оцінювати ситуації гендерної нерівності	Вміти виявити гендерну проблему та ефективно комунікувати за принципом рівності прав	Нести відповідальність за гендерно компетентну поведінку в процесі професійної діяльності
ЗК 15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовуват	Знати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення, закономірності розвитку предметної сфери, види відпочинку та принципи здорового способу життя	Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя та уміння зберігати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення	Комунікувати з урахуванням моральних, культурних та наукових аспектів	Нести відповідальність за збереження моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень у професійній діяльності та дотримання принципів здорового способу життя

	и різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя				
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
ФК 11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Мати спеціалізовані знання про комунікацію у незнайомих середовищах за обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Вміти розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Комунікувати з фахівцями і нефахівцями щодо проблем охорони здоров'я, розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах	Нести відповідальність за якість розв'язування медичних проблем у нових або незнайомих середовищах
ФК 17	Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм	Мати знання щодо оформлення медичної документації	Уміти оформлювати медичну документацію відповідно до нормативно-директивних вимог	Дотримуватись під час професійної діяльності мовних правил ведення медичної документації	Нести відповідальність за точність і правильність оформлення медичної документації
ФК 21	Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних	Мати глибокі знання професійної діяльності та проблем охорони здоров'я	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної	Комунікувати з фахівцями і нефахівцями щодо проблем охорони здоров'я	Нести відповідальність за внесок до професійних знань та оцінювання результатів діяльності щодо проблем охорони здоров'я

	питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються		відповідальності		
ФК 24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами	Знати етичні принципи при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі із дотриманням етичних принципів	Дотримуватись під час професійної діяльності етичних принципів	Нести відповідальність за дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
ФК 25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів	Знати принципи професійної та академічної доброчесності	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах із дотриманням	Формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності на основі принципів професійної та академічної доброчесності	Нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна

Відповідність визначених стандартом результатів навчання та компетентностей

Код програмного результату навчання	Результат навчання	Код компетентностей
ПРН -18	Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів	ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-11, ЗК-12, ЗК-13, ЗК-15, ФК-11, ФК-17, ФК-21, ФК-24, ФК-25
ПРН - 21	Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію	ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-11, ЗК-12, ЗК-13, ЗК-15, ФК-11, ФК-17, ФК-21, ФК-24, ФК-25
ПРН - 25	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців	ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-11, ЗК-12, ЗК-13, ЗК-15, ФК-11, ФК-17, ФК-21, ФК-24, ФК-25
ПРН - 27	Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проєктів	ЗК-1, ЗК-2, ЗК-3, ЗК-4, ЗК-5, ЗК-6, ЗК-7, ЗК-8, ЗК-11, ЗК-12, ЗК-13, ЗК-15, ФК-11, ФК-17, ФК-21, ФК-24, ФК-25

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ECTS.

Програма структурована у 1 тематичний розділ (1 семестр), який містить такі теми:

Тема 1. Поняття культури мовлення. Культура в мові і культура мови. Культура поведінки медика і його культура мовлення.

Тема 2. Чистота мови і розвиток українського суспільства. Суржик - «інфекційна» хвороба мови.

Тема 3. Мовне недбальство - шлях до некомпетентності медика. Виявлення та виправлення мовленнєвих помилок.

Тема 4. Мовне зубожіння та вульгаризація мовлення: проблеми та вирішення.

Тема 5. Мораль і моральність лікаря. Мовленнєве виявлення моральності.

Тема 6. Культура усного спілкування лікаря: загальні вимоги та жанрові особливості.

Тема 7. Мовні засоби підсилення комунікативної виразності для забезпечення чистоти мовлення.

Тема 8. Лікарський етикет як основа міжособистісного спілкування. Моделювання діалогу «лікар-пацієнт» та консультативного діалогу між лікарями.

Тема 9. Основні форми колективного спілкування. Культура ведення фахових засідань лікарів. Моделювання мовленнєвих ситуацій «Проблемний терапевтичний випадок у лікаря».

Тема 10. Орфоепія мовлення лікаря і культура усного мовлення.

Тема 11. Позавізуальне спілкування: етичні аспекти ведення телефонної розмови та використання мобільних телефонів.

Тема 12. Колективне спілкування: культура мовлення на тематичній конференції. Ведення дискусій та дебатів.

Тема 13. Особливості культури писемного мовлення стоматолога. Правильність оформлення документів (наприклад, історії хвороби), коректування можливих помилок.

Тема 14. Культура мовлення українських синтаксичних конструкцій. Виправлення найтипівіших помилок.

Тема 15. Культура наукового мовлення стоматолога як основа якості його пошукової діяльності. Культура ведення наукових конференцій, дискусій, дебатів тощо.

3. Структура навчальної дисципліни «Культура мовлення і етикет медика».

Тема	Лекції	Практичні заняття	СРС	Індивідуальна робота
Тема 1. Поняття культури мовлення. Культура в мові і культура мови. Культура поведінки лікаря і його культура мовлення	4	2	4	Не передбачена навчальним планом
Тема 2. Чистота мови і розвиток українського суспільства. Суржик «інфекційна» хвороба мови.			4	
Тема 3. Мовне недбальство - шлях до некомпетентності лікаря. Виявлення та виправлення мовленнєвих помилок.		2	6	
Тема 4. Мовне зубожіння та вульгаризація мовлення: проблеми та вирішення.			4	
Тема 5. Мораль і моральність лікаря. Мовленнєве виявлення моральності.			4	

Тема 6. Культура усного спілкування лікарів: загальні вимоги та жанрові особливості.	2	2	4	
---	---	---	---	--

Тема 7. Мовні засоби підсилення комунікативної виразності для забезпечення чистоти мовлення.	2	2	4	Не передбачена навчальним планом
Тема 8. Лікарський етикет як основа міжособистісного спілкування. Моделювання діалогу «лікар-пацієнт» та консультативного діалогу між лікарями			4	
Тема 9. Основні форми колективного спілкування. Культура ведення фахових засідань лікарів. Моделювання мовленнєвих ситуацій «Проблемний терапевтичний випадок у лікаря»	2	2	4	
Тема 10. Орфоепія і культура усного мовлення стоматолога.			4	
Тема 11. Позавізуальне спілкування: етичні аспекти ведення телефонної розмови та використання мобільних телефонів.	2	2	4	
Тема 12. Колективне спілкування: культура мовлення на тематичній конференції. Ведення дискусій та дебатів.			4	
Тема 13. Особливості культури писемного мовлення лікаря. Правильність оформлення документів (історії хвороби), коректування можливих помилок.	2	2	4	
Тема 14. Культура мовлення українських синтаксичних конструкцій. Виправлення найтипівіших помилок.			4	
Тема 15. Культура наукового мовлення лікаря як основа якості його пошукової діяльності. Культура ведення наукових конференцій, дискусій, дебатів тощо.			4	
Усього 90 годин, 3 кредити ECTS	12	18	60	
Підсумковий контроль				Залік

4. Тематичний план лекційних занять з курсу «Культура мовлення та етикет медика»

№	ТЕМА	Кількість годин
1.	Загальне поняття культури мовлення та мовного етикету. Рідна мова - яскравий виразник культури народу.	4
2.	Чистота мови — запорука вільного поступу України. Суржик - хвороба мови, яку необхідно лікувати.	2
3.	Мовне недбальство - шлях до некомпетентності лікаря. Необхідність виявлення та виправлення мовленнєвих огріхів.	2
4.	Культура усного мовлення - запорука успіху міжособистісного та колективного спілкування медичних працівників.	2
5.	Культура писемного мовлення медика. Унікальність синтаксису української мови та необхідність дотримання синтаксичних норм.	2
6.	Пошукова діяльність працівника медичної установи як напрямок культури наукового мовлення.	2
	ВСЬОГО	12

2. Тематичний план практичних занять з курсу «Культура мовлення та етикет медика»

№	ТЕМА	Кількість годин
1.	Поняття культури мовлення. Культура в мові і культура мови. Мораль і моральність медичного працівника.	2
2.	Культура усного спілкування медиків: загальні вимоги та жанрово-видові особливості.	2
3	Уважність до чистоти мови — запорука професійної майстерності лікаря. Мовні засоби підсилення комунікативної виразності.	2
4	Лікарський етикет як основа міжособистісної взаємодії. Моделювання діалогів “лікар-лікар”, “лікар-пацієнт” з дотриманням лікарського етикету.	2
5	Основні форми колективного спілкування. Культура ведення фахових засідань у медичних установах. Моделювання мовленнєвої ситуації “Медичний консиліум” з дотриманням лікарського етикету.	2
6	Орфоепія і культура усного мовлення.	2
7	Позавізуальне спілкування: етичні аспекти ведення телефонної розмови та використання мобільних телефонів.	2
8	Особливості культури писемного мовлення лікаря. Виправлення найтиповіших помилок.	2
9	Культура наукового мовлення медика як основа ефективності пошукової діяльності. Культура ведення конференцій, дискусій, дебатів тощо.	2
	РАЗОМ	18

6. Тематичний план самостійної роботи студентів з курсу «Культура мовлення та етикет медика»

№	ТЕМА	Кількість годин	Вид контролю
1.	Мовна толерантність людини.	2	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Києво-Могилянська академія як засадничий заклад формування культури спілкування.	2	
3.	Вплив культури мовлення на стан економічного та політичного розвитку країни.	2	
4.	Культура мови і духовність народу.	2	
5.	Культура мови і національна самосвідомість.	2	
6.	Культура мови без меж і кордонів.	2	
7.	Поняття “гуманістичної етики” у медицині.	2	
8.	Етика спілкування наших предків.	2	
9.	Імідж як чинник культури мовлення.	2	
10.	Правила мовної поведінки у медичній установі.	2	
11.	Співвідношення змісту мовлення і мовних засобів і культура мови лікаря.	2	Поточний контроль на практичних заняттях
12.	Культура досконалого фахового мовлення медика.	2	
13	Ефективність мовних засобів для культури мови лікаря.	2	
14	Культура мови у різних моделях спілкування.	2	
15	Культура спілкування людини як діяльність спілкування.	2	
16	Інтерактивний аспект спілкування через окремі компоненти спілкування у процесі спільної діяльності медичних працівників.	2	
17	Вербальна терпимість і вербальна агресія медика.	2	

18	Мовний мікрокосм лікувальної установи.	2	Поточний контроль на практичних заняттях
19	Мовна поведінка керівника медичної установи.	2	
20	Фахова бесіда як форма мовленнєвої комунікації лікаря.	2	
21	Писемне мовлення лікаря. Культура ведення основних документів.	2	
22	«Лікарю, вилікуй себе сам!» (ще раз про текстові мовні помилки).	2	
23	Колективне спілкування у медичних установах. Різновиди. Особливості ведення.	2	
24	Культура наукової мови медика.	2	
25	Мовні і мовленнєві ознаки медичної науки.	2	
26	Продуктивні різновиди мовленнєвої діяльності медика-науковця.	2	
27	«Бо то не просто мова, звук» (за Тичиною).	2	
28	Мовна культура визнаного спілкування.	2	
29	Позавізуальне спілкування: види, особливості культури мовлення.	2	
30	Мовна культура і мовленнєвий етикет. Сучасна мова і її шанси на виживання.	2	
	ВСЬОГО	60	

7. Індивідуальні завдання (не передбачені навчальним планом)

8. Методи навчання. Під час проведення практичних занять використовуються такі методи навчання:

- наочний метод (демонстрація викладачем мовних таблиць інше);
- практичний метод (розв'язування тестів, моделювальних ситуацій, ділова гра, розв'язання комунікативних ситуацій);
- словесний метод (роз'яснення викладачем незрозумілих питань з теми);
- робота з книгою (виконання тренувальних вправ і завдань);
- відео-метод (використання тематичних відеофільмів, мультимедійних презентацій).

9. Методи контролю. Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних форм діагностики.

Форми поточного контролю:

- Усне опитування (фронтальне, індивідуальне, комбіноване);
- Практична перевірка сформованих професійних вмінь (система тренувальних вправ і творчих завдань);
- Тестовий контроль (відкриті та закриті тестові завдання);

Самостійна робота студента оцінюється на практичних заняттях і є складником підсумкової оцінки студента.

Підсумковий контроль (залік) виставляється на останньому занятті за підсумками поточної діяльності студента упродовж семестру.

10. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і охоплюють контроль практичної підготовки.

Тестовий контроль: студент в системі MISA отримує 10 тестів з кожної теми практичного заняття, відповідає на них та отримує результат у балах (від 0 до 10) та відсотках (від 0 до 100). Демонстрація практичної навички: студент повинен вміти продемонструвати кожен структуру, яка є в переліку практичних навичок. Відповідь на запитання викладача: викладач опитує матеріал заняття.

10.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (національною) шкалою. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою.

Тестовий контроль: від 5-6 правильних відповідей (50-60%) – «задовільно»; 7-8 правильних відповідей (70-80%) – «добре»; 9-10 правильних відповідей (90-100%) – «відмінно».

Демонстрація практичної навички: студент повинен вміти продемонструвати усі структури, які є в переліку практичних навичок.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання (залік)

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях. Семестровий залік з дисциплін здійснюється після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

Для дисциплін формою підсумкового контролю яких є залік:

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів.

Розрахунок кількості балів здійснюється на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому контролі.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „E” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „E”.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

13. Методичним забезпеченням з вивчення дисципліни є:

- програма навчальної дисципліни;
- методичні рекомендації та розробки для викладача;
- методичні вказівки до практичних занять для студентів;
- методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- тестові завдання для здійснення поточного контролю на практичних заняттях.

3. Рекомендована література

Основна (Базова)

1. Черкес Н.Д. Культура мовлення та етикет медика: [практикум] / Черкес Н. Д. Львів: ЛНМУ, 2022. 123 с.
2. Черкес Н. Д. Культура мовлення та етикет медика: [вправи і завдання для самостійної роботи студентів] / Черкес Н. Д. Львів: ЛНМУ, 2022. 78 с.
3. Черкес Н. Д. Культура мовлення та етикет медика: [збірник тестових завдань для поточного контролю] / Черкес Н. Д. Львів: ЛНМУ, 2022. 81 с.
4. Голод Р.Б. Українська мова (за професійним спрямуванням): [навчальний посібник] / Р.Б. Голод, О.М. Мельничук, Л.І. Сілевич. Івано-Франківськ: Видавництво ІФНМУ, 2023. 212 с.
5. Караман С.О. Українська мова за професійним спрямуванням: [навчальний посібник для ВНЗ] / С.О. Караман, О.А. Копусь, В.І. Тихоша. Київ: Літера ЛТД, 2023. 544 с.
6. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: [підручник, за програмою МОН]. 5-те видання / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. Київ: Алерта, 2022. 696 с.
7. Шутак Л.Б. Культура усного спілкування медичного працівника: [навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III – IV рівнів акредитації] / Л.Б. Шутак, Г.В. Навчук. Чернівці: Видавництво БДМУ, 2021. 177 с.

Допоміжна

1. Бас-Кононенко О. В. Українська мова. Теорія, завдання, тест : [навч. посібник] / О. В. Бас-Кононенко, Л. П. Гнатюк. Київ: Знання, 2021. 405 с.
2. Гайванюк Н. Етнопсихологічні особливості етикетних висловлень буковинців у XIX ст. *Матеріали III Міжнародної історико-краєзнавчої наукової конференції, присвяченої 120-річчю заснування Чернівецького університету* (29 вересня-1 жовтня 1995 р.) Чернівці: Рута, 1995. С.112-115.
3. Дзюба Іван. Національна культура як чинник майбуття України. *Дзюба Іван. Починаємо з поваги до себе: Статті, доповіді*. Київ: Просвіта, 2022. 134 с.
4. Ковалевська Т. Ю. Емпатичні конструкти впливових контекстів. *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки*. Вип. 24. Черкаси: ЧДУ, 2021. С. 120 -126.
5. Козаченко Г. В. Українська мова за професійним спрямуванням: [навч. посібник] / Г. В. Козаченко. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 336 с.
6. Левченко О. П. Науковий стиль: культура мовлення: [навчальний посібник] / О.П. Левченко. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2022. 204 с.
7. Лисенко Н.О. Культура наукової мови: [навчальний посібник] / Н.О. Лисенко, Н.В. Піддубна, О.О. Тележкіна. Харків: Тім Пабліш Груп, 2021. 224 с.
8. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: [навч. посібник] / О. Р. Микитюк. 2-ге вид., доповн. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2021. 440 с.
9. Микитюк О. Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки. Львів: Вид-во «Львівська Політехніка», 2021. 236 с.
10. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного / О. Д. Пономарів. Київ: Либідь, 2021.360 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Державна мова – мова професійного спілкування [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.studopedia.info/>.
2. Культура писемного ділового мовлення [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.linguistika.com.ua>.
3. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Українська медична термінологія в професійному спілкуванні. Лексико-стилістичні норми. Словники у професійному спілкуванні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовної культури [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://intranet.tdmu.edu.ua/>.
4. Нормативно-директивні документи МОЗ України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/?nav=8>.
5. Трач-Росоловська С. В. Недоліки в оформленні та веденні медичних карт стаціонарного та амбулаторного хворого та їх значення для судово-медичної практики [Електронний ресурс] / С. В. Трач-Росоловська. *Шпитальна хірургія*. 2013. №4. С. 99-102. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/shpkhir_2013_4_28.pdf.